

Katsaus ydinenergialainsäädännön uudistamiseen ja soveltamiseen

ATS:n vuosikokous 26.2.2009

Riku Huttunen, teollisuusneuvos
TEM/energiaosasto

Uudistusten tausta

- Vuonna 1987 säädettyä ydinenergialakia 990/1987 (YEL), samoin kuin ydinenergia-asetusta 161/1988 (YEA) on uudistettu aiemmin useaan otteeseen
- Perustavaa laatua olevia muutoksia on tehty vain rajatusti, esim. ydinjätteiden tuonti- ja vientikielto 1994
- Viimeisimmän uudistuksen taustalla:
 - Uusi perustuslaki, joka tuli voimaan 1.3.2000 (oikeudelliset ja lakitekniset vaatimukset)
 - Ydinturvallisuutta koskevien säännösten (VNp 395-398/1991, 478/1999) uudistamistarpeet
 - Muut lainsäädännön selkeyttämiseen ja päivittämiseen liittyvät tarpeet
- Valmistelu ennen kaikkea akselilla TEM-STUK

Keskeiset tavoitteet

- Perustuslain asettamien vaatimusten täyttäminen (yksittäisten säännösten säädöstaso, lain valtuutussäännökset)
- Selkeyttäminen, yksinkertaistaminen ja päivittäminen
- Ei puututa yleiseltä merkitykseltään huomattaviin ydinlaitoksiin liittyviin (lupa)menettelyihin eikä lain yleisiin periaatteisiin

YEL:n keskeiset muutokset (1)

- Valtuutussäännösten täsmentäminen perustuslain mukaisiksi
- Ydinturvallisuusmääräysten nostaminen lain tasolle: uusi 2a luku (Turvallisuutta koskevat vaatimukset), jossa mukana mm.
 - SAHARA-periaate
 - Syvyysuuntainen turvallisuusperiaate
 - Säteilyleftistuksen enimmäisarvojen määrittäminen
 - Perussäännökset valmius- ja turvajärjestelyistä
 - Voimakeinojen käyttöä koskevat periaatteet
 - Käytöstä poistoon varautuminen suunnittelussa

YEL:n keskeiset muutokset (2)

- Ydinjätehuollon suunnitelmien rytmittäminen (joka 3. vuosi)
- Ydinaineiden- ja materiaalin vienti- ja tuontivalvonnan siirtäminen:
TEM => UM (kaksikäyttötuotteiden vienti), STUK
- Ydinenergianeuvottelukunnan lakkauttaminen
- Turvajärjestelyneuvottelukunnan perustaminen
(asetettu vastikään toimikaudeksi 1.3.2008-29.2.2012)
- Muutokset tulivat voimaan 1.6.2008 (L 342/2008)

VNA ja ydinturvallisuusasetukset (1)

- VNA ydinenergia-asetuksen muuttamisesta 732/2008
 - säännösten tarkistus kautta linjan mm. YEL:n muutosten mukaisiksi
- VNA ydinvoimalaitoksen turvallisuudesta 733/2008
 - Uutta ydinvoimalaitoksen sijoituspaikkaa, rakentamista, käyttöä ja käytöstä poistoa koskevat vaatimukset sekä vaatimukset radioaktiivisten jätteiden käsittelystä ja varastoinnista
- VNA ydinenergian käytön turvajärjestelyistä 734/2008
 - Uutta mm. terroristien toimintaan varautumisen osalta (suunnitteluperusteet)

VNA ja ydinturvallisuusasetukset (2)

- VNA ydinvoimalaitoksen valmiusjärjestelyistä 735/2008
 - Uutta mm. valmiustilanteita koskeva luokitus ja ydinvoimalaitoksen lähialueita koskevat säännökset
- VNA ydinjätteiden loppusijoituksen turvallisuudesta 736/2008
 - Korvaa aiemmat VNp:t voimalaitosjätteiden loppusijoituslaitoksen ja käytetyn polttoaineen loppusijoituksen turvallisuudesta
 - Kattaa nyt kaikkien ydinjätteiden loppusijoituksen

Asetukset tulivat voimaan 1.12.2008

Ydinenergia-alan säädöshierarkia

Perustuslaki

YEL (TEM valmistelee)

VN:n asetukset (TEM esittelee)

YVL-ohjeet (STUK)

Soveltamiskysymyksiä (1)

- YEL:n mukainen ”kolmiloikka” ennallaan: YVA-vaihetta seuraavat periaatepäätös-, rakentamislupa- sekä käyttölupamenettely
- Nyt neljä periaatepäätöshakemusta:
 - TVO (4/2008)
 - Posiva (4/2008)
 - Fennovoima (1/2009)
 - Fortum & FPH (2/2009)
- Sijaintikuntien veto-oikeus + valitusmahdollisuus
- VN:n ja eduskunnan päätökset todennäköisesti 2010

Soveltamiskysymyksiä (2)

- Periaatepäätösvaiheessa pohdittavia asioita:
 - Hankkeiden arviointi yhteiskunnan kokonaisedun näkökulmasta
 - Turvallisuus
 - YEL14 § kriteerit: maan energiahuolto, ympäristö- ja paikalliset vaikutukset, polttoaine- ja ydinjätehuolto
 - ym.!
 - VN:n mahdollisuus asettaa ehtoja hankkeelle: koko, yksiköiden määrä, sijaintikunta, kaukolämpöoptiot, ajoitus, ...
- Rakentamislupa ensimmäinen varsinainen, valituskelpoinen lupa, jossa painopiste turvallisuuden arvioinnissa
- Ydinjätehuolto: periaatteessa ratkaistava vasta käyttölupavaiheessa, kun operaattori on ydinjätehuoltovelvollinen; YEL 29 §:n soveltaminen (pakottaminen yhteistyöhön)?

